

Nederlanders over de Europese Unie

Rapport I&O Research

*Opinieonderzoek over de EU in opdracht van European Conservatives and Reformists (ECR)
September 2023*

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/185

Datum

september 2023

Opdrachtgever

European Conservatives and Reformists (ECR)

Auteurs

Maartje van de Koppel
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Matig vertrouwen in EU	4
Niet meer bevoegdheden naar EU	4
Weinig draagvlak voor sterke rol EU op asiel, belastingen en digitale euro	5
Afgenomen draagvlak voor Europese rol op defensie	5
Duidelijk draagvlak voor euro en gemeenschappelijke markt	5
Onderzoeksverantwoording	6
1 Taken van de EU	7
1.1 Weinig enthousiasme voor overdragen bevoegdheden	7
1.2 Substantiële minderheid wil grotere rol EU op defensie	8
1.3 Helpt Nederlanders: meer nationale soevereiniteit op asiel	9
2 De euro	10
2.1 Meerderheid tevreden over de euro	10
2.2 Brede steun voor behoud van de euro	12
2.3 Weinig steun voor digitale euro	13
Onderzoeksverantwoording	14

Samenvatting

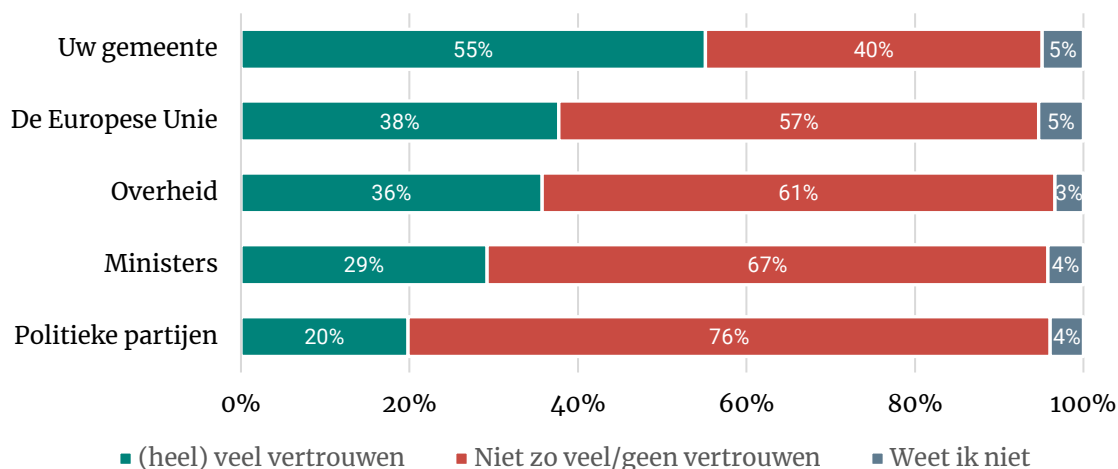
In deze rapportage doen we verslag van een deelonderzoek dat I&O Research uitvoerde in opdracht van European Conservatives and Reformists (ECR). Het onderzoek liep van 8 tot en met 11 september 2023 en er werkten 2.412 Nederlanders van 18 jaar of ouder aan mee.

Matig vertrouwen in EU

De Europese Unie (EU) geniet momenteel net zoveel vertrouwen (38% wel, 57% weinig tot niet) als de Nederlandse overheid (36% om 61%) en beduidend minder dan in de eigen gemeente, zo blijkt uit (ander) recent I&O-onderzoek.¹

Figuur 0.1: Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen of personen?

Uit ander I&O onderzoek. Basis: gehele steekproef (n = 1.195).

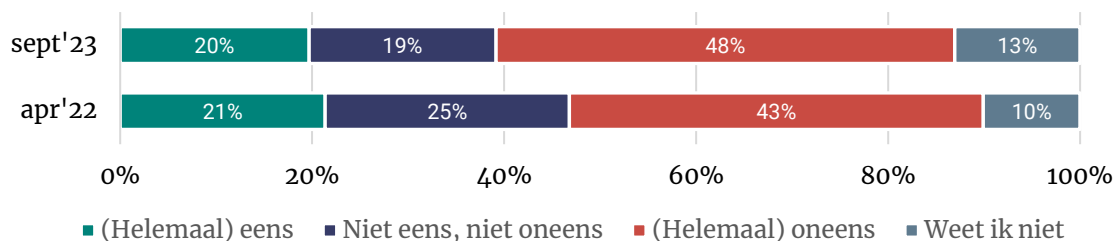

Niet meer bevoegdheden naar EU

Onderhavig onderzoek laat geen onversneden enthousiasme zien voor het overhevelen van extra bevoegdheden naar Europees niveau. Twintig procent van de Nederlanders wil dat wel, 48 procent niet (de rest is neutraal of weet het niet). Dat is gelijk gebleven met het beeld uit voorgaand onderzoek in april 2022.

Figuur 0.2: 'Er moeten meer bevoegdheden van de Nederlandse overheid naar de Europese Unie'

Basis: gehele steekproef (2022: n = 2.296, 2023: n = 2.412).

¹ Zie recent onderzoek van I&O (p. 30 in het rapport): [I&O-zetelpeiling: NSC, PvdA/GL en VVD samen aan kop - I&O Research \(io-research.nl\)](https://www.io-research.nl)

Weinig draagvlak voor sterke rol EU op asiel, belastingen en digitale euro

Wel zien we een aantal belangrijke verschillen naar beleidsterrein. Twee derde van de Nederlanders wil dat de EU wegblijft van het direct innen van belastingen bij burgers (slechts 8% is voor). Daarnaast is de helft tegen het invoeren van een digitale euro (de Central Bank Digital Currency), slechts acht procent is daar wel voorstander van.

Ook vindt de meerderheid (56%) dat Nederland zelf moet kunnen bepalen uit welke landen het asielzoekers van buiten de EU toelaat (21% vindt van niet). Meer mensen zijn voor het opvangen van asielzoekers buiten de EU (49%) dan tegen (21%).

Afgenomen draagvlak voor Europese rol op defensie

Er is een substantiële minderheid die heil ziet in een Europees leger onder bevel van de EU: 38 procent is daarvoor, 27 procent is tegen. Wel is de steun daarvoor iets afgenomen ten opzichte van het vorige onderzoek in april 2022 – dat relatief kort na de Russische invasie in Oekraïne (24 februari 2022) plaatsvond – toen 45 procent hiervoor was.

Duidelijk draagvlak voor euro en gemeenschappelijke markt

De gemeenschappelijke Europese markt en de euro – in girale en chartale vorm – genieten nog duidelijke steun. Twee derde wil dat Nederland in de gemeenschappelijke markt blijft, slechts 10 procent wil dat niet.

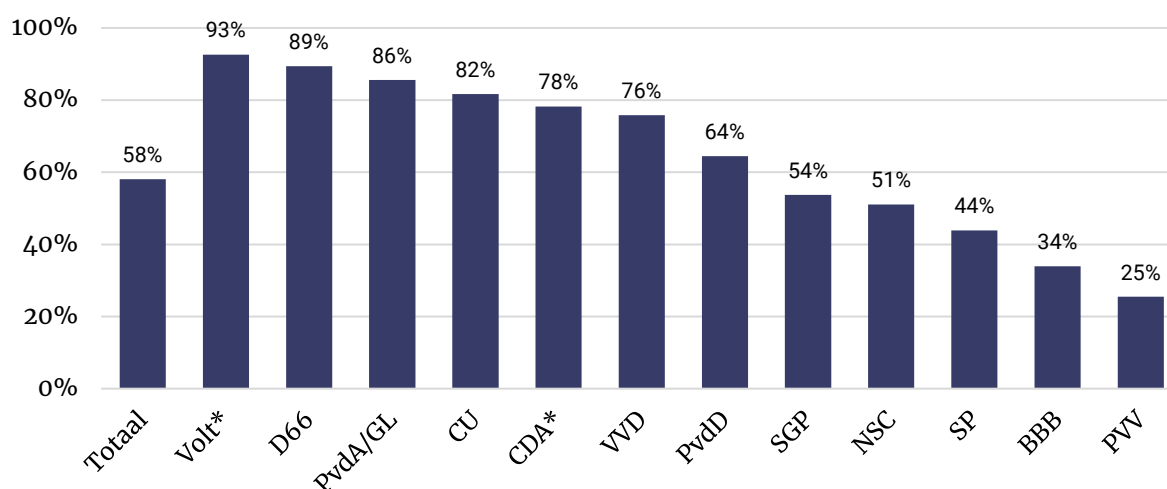
Nederlanders zijn veel vaker wel tevreden over de euro (58%) dan niet (14%).

Wel zijn hier grote politieke verschillen: kiezers van Europees-gezinde partijen Volt (93%) en D66 (89%) zijn vrijwel allemaal tevreden, onder PVV- (25%), BBB- (34%) en SP-kiezers (44%) geldt dat voor minder dan de helft.

Tevreden burgers vinden dat de euro stabiliteit, gemak en verbinding voor de EU met zich meebrengt – de ontevreden minderheid wijst op prijsstijgingen en de grote verschillen tussen de economieën in de eurozone. Slechts 17 procent ziet liever de gulden weer terugkeren – ook onder PVV-kiezers is daar geen overtuigende meerderheid (48%) voor.

Figuur 0.3: Hoe tevreden bent u over de euro (de Europese munt)?

Naar huidige politieke voorkeur. Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 8 tot en met maandag 11 september 2023. In totaal werkten 2.412 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n = 2.306) is afkomstig het I&O Research Panel, 106 respondenten deden mee via PanelClix. De respondenten die via PanelClix deelnemen zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Respondenten werden er niet van op de hoogte gesteld dat het onderzoek in opdracht van ECR, de fractie van de Europese Conservatieven en Hervormers in het Europees Parlement, werd uitgevoerd.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 Taken van de EU

1.1 Weinig enthousiasme voor overdragen bevoegdheden

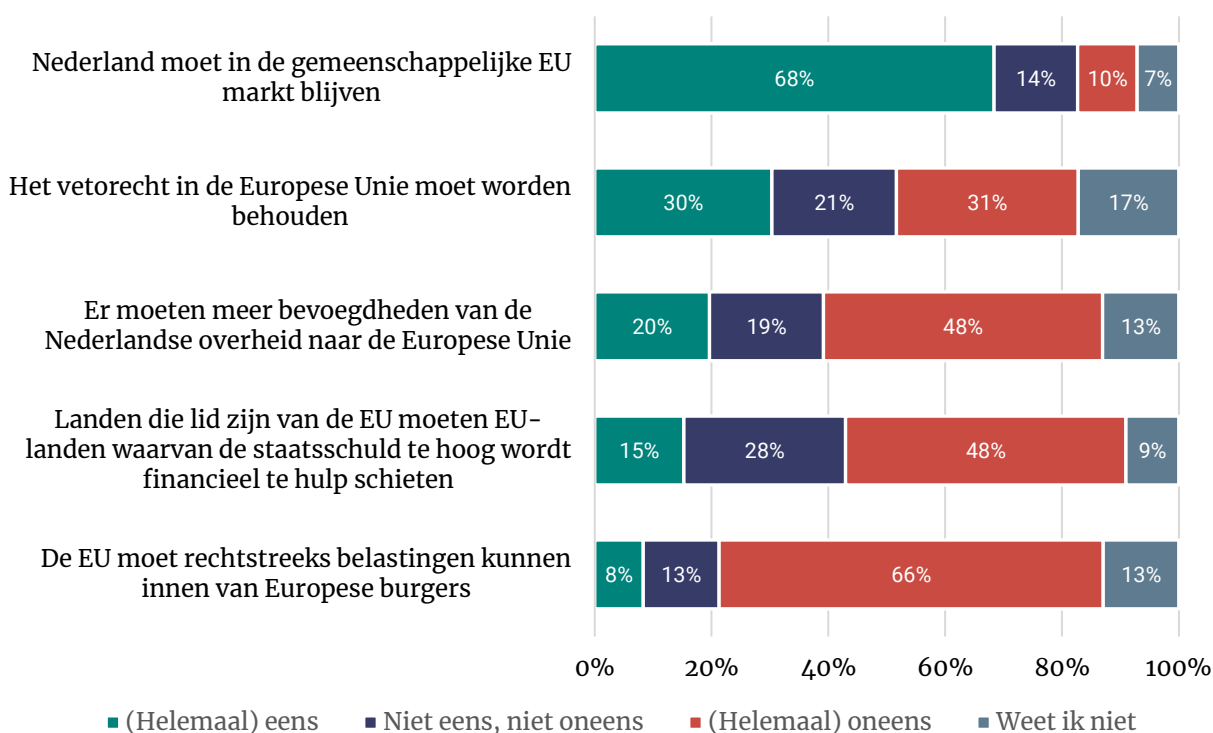
We legden respondenten een aantal stellingen over de Europese Unie (EU) voor. Een deel van deze stellingen hebben we in april 2022 ook voorgelegd in onderzoek, destijds eveneens in opdracht van de European Conservatives and Reformists. Waar mogelijk maken we de vergelijking.

Over het algemeen zijn Nederlanders, net als in 2022, geen voorstanders van het verplaatsen van (extra) bevoegdheden van nationaal naar Europees niveau. Eén op de vijf Nederlanders vindt wél dat er meer bevoegdheden naar de EU moeten, 48 procent vindt van niet (zie Figuur 1.1). Dat is iets meer dan in 2022, toen nog 43 procent tegen uitbreiden van Europese bevoegdheden was.

Ook op monetair vlak is er weinig draagvlak voor extra bevoegdheden voor de EU: 8 procent is voor het direct innen van belastingen van burgers door de EU, 66 procent is tegen. De helft van de Nederlanders (48%) vindt *niet* dat EU-landen elkaar financieel te hulp moeten schieten als de staatsschuld te hoog is –circa één op zes (15%) vindt van *wel*. Ten opzichte van april 2022 zien we hier geen significante veranderingen.

Figuur 1.1: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n = 2.412)

Over het vetorecht in de EU zijn de meningen meer verdeeld.² Bijna een derde (30%) vindt dat het vetorecht moet worden behouden. Eenzelfde aandeel (31%) vindt dat niet. Eén op de vijf staat er

² Aan respondenten werd bij deze stelling de volgende toelichting getoond: “Nu is het zo dat EU-landen vetorecht hebben. Dit betekent dat belangrijke beslissingen pas worden genomen als ieder land akkoord is. Als het vetorecht wordt afgeschaft kunnen EU-landen deze beslissingen niet meer in hun eentje tegenhouden.”

neutraal tegenover. Ook in april 2022 waren de meningen over het vetorecht verdeeld, wel zijn nu iets minder mensen voorstander van het behoud (van 36% naar 30%).

Ten slotte geniet de Europese gemeenschappelijke markt wel ruime steun. Twee derde (68%) van de Nederlanders vindt dat Nederland in de gemeenschappelijke markt moet blijven, één op tien vindt dat niet.

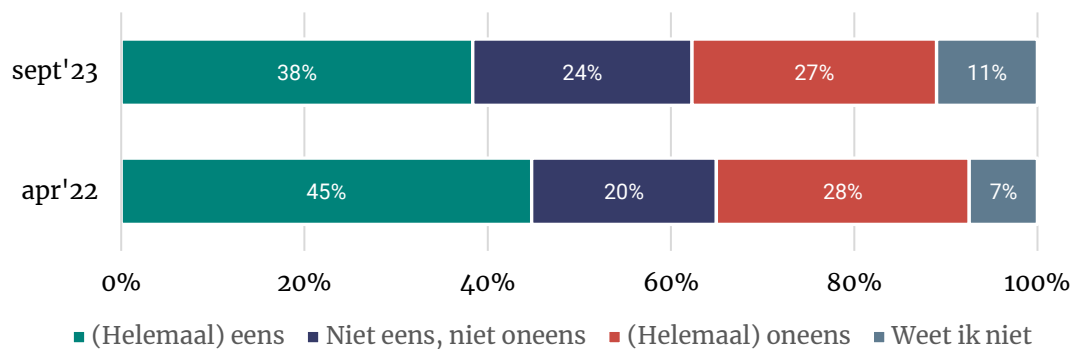
1.2 Substantiële minderheid wil grotere rol EU op defensie

De steun voor een Europees leger is de afgelopen anderhalf jaar licht afgenomen. Wel steunt nog steeds een substantiële minderheid een Europees leger onder bevel van de EU. Waar in april 2022 nog 38 procent voor was, is dat nu 45 procent. Mogelijk wordt deze afname verklaard doordat in april 2022 de start van de Russische invasie in Oekraïne (op 24 februari 2022) nog vers in het geheugen lag.

Ruim een kwart (27%) is tegen een Europees leger, dat verschilt niet van april 2022 (toen 28%).

Figuur 1.2: 'Er zou een Europees leger gevormd moeten worden dat onder bevel staat van de EU'

Basis: gehele steekproef (2022: n = 2.296, 2023: n = 2.412).

Met name kiezers die nu Volt (63%), D66 (60%), VVD (50%), PvdA/GL (49%) of NSC (46%) zouden stemmen zijn voorstander. De steun is juist laag onder kiezers van PVV (22%) en SGP (15%).

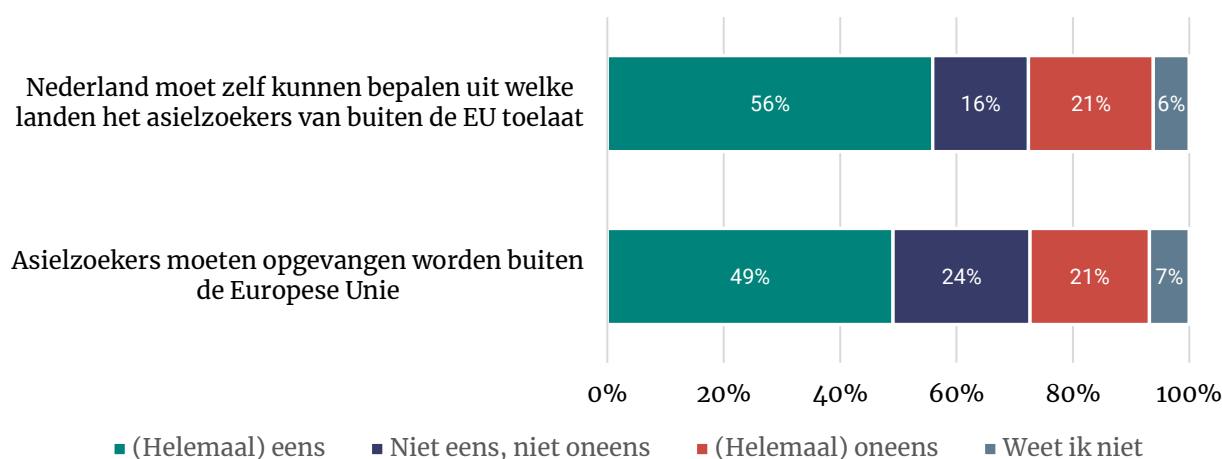
1.3 Helft Nederlanders: meer nationale soevereiniteit op asiel

Ruim de helft van de Nederlanders (56%) wil zelf kunnen bepalen uit welke landen Nederland asielzoekers van buiten de EU toelaat. Van één op de vijf hoeft dat niet. Dat komt overeen met anderhalf jaar geleden: toen wilde 55 procent meer nationale soevereiniteit wat betreft asiel van buiten de EU, 23 procent was het toen daarmee oneens.

Ook opvang van asielzoekers buiten de EU ziet bijna de helft van de Nederlanders (49%) wel zitten. Een op vijf (21%) is hier geen voorstander van, een vergelijkbaar aandeel (24%) staat er neutraal tegenover.

Figuur 1.3: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

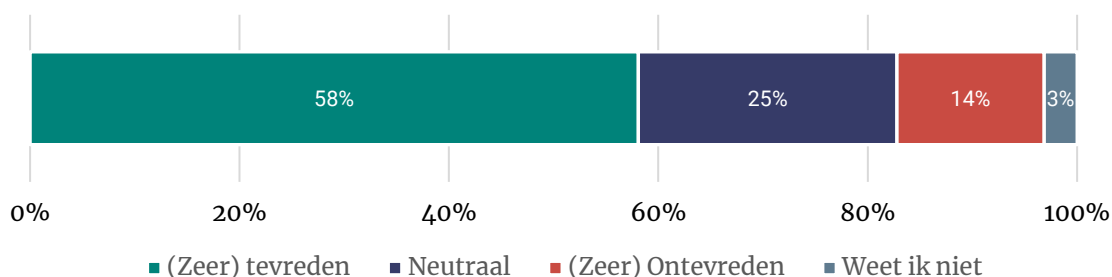
2 De euro

2.1 Meerderheid tevreden over de euro

Zes op de tien Nederlanders (58%) zijn tevreden of zeer tevreden over de euro. Een kwart staat neutraal tegenover de Europese munt. Eén op zeven is (zeer) ontevreden.

Figuur 2.1: Hoe tevreden bent u over de euro (de Europese munt)?

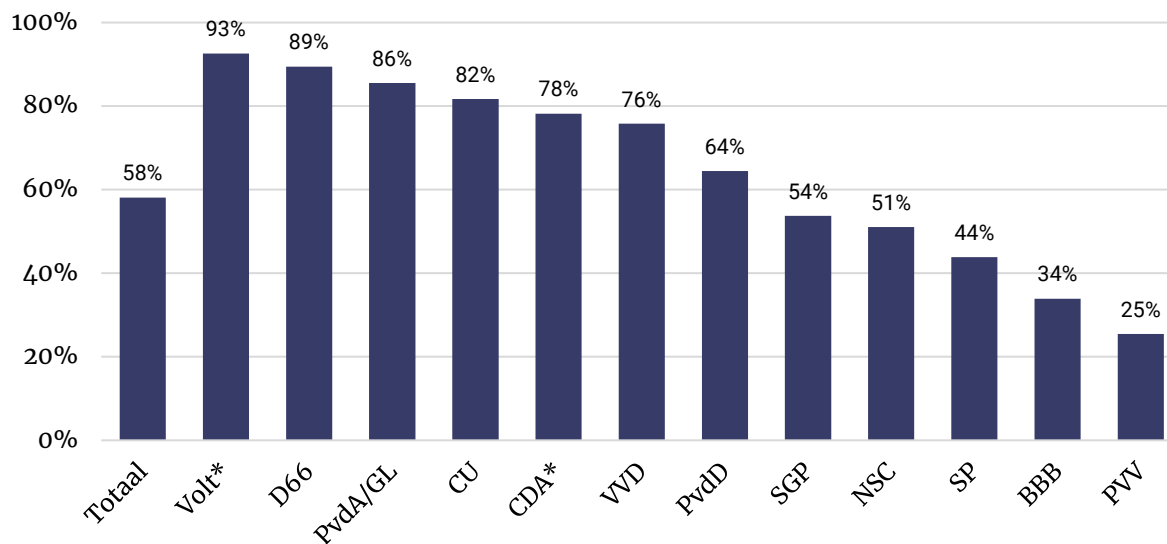
Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

Naar politieke voorkeur zien we grote verschillen. Waar negen op de tien kiezers van de Europees-gezinde partijen Volt (93%) en D66 (89%) tevreden zijn over de euro, is dat onder PVV-kiezers slechts een kwart. Ook onder kiezers van de SP (44%) en BBB (34%) is er relatief weinig tevredenheid.

Figuur 2.2: Hoe tevreden bent u over de euro (de Europese munt)?

Naar huidige politieke voorkeur. Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

2.1.1 Waarom (on)tevreden?

In een open vraag vroegen we respondenten toe te lichten waarom zij wel of niet tevreden zijn over de euro.

Tevreden Nederlanders geven aan dat zij de stabiliteit van de munt waarderen. Ook is het 'gemakkelijk' en 'handig' dat er niet gewisseld hoeft te worden voor betalingen in andere landen, zowel als het gaat om handel als vakantie. Ook wordt gezegd dat de euro verbindend is voor de EU, als machtsblok en als gezamenlijke markt. Ten slotte zeggen sommigen dat zij (inmiddels) niet anders gewend zijn dan de euro.

Hieronder enkele illustrerende citaten.

- *Gemakkelijk uit te geven in veel landen (dus niet steeds geld wisselen). Kan daarnaast meedoen op de wereldmarkt naast de dollar etc.*
- *Stabiele munt en makkelijk te gebruiken met buurlanden en vakanties binnen Europa.*
- *Prima voor de vele handelsbetrekkingen en grensoverschrijdingen.*
- *Heeft veel voordelen zoals gemak voor handel en toerisme met buurlanden. Doordat veel landen de euro gebruiken is het ook op het wereldtoneel een munt met aanzien.*
- *Zo makkelijk dat er overal dezelfde munt is.*
- *Euro is belangrijk bindmiddel voor de EU. En de EU is belangrijk in de wereldwijde machtspolitiek.*
- *Goed, anders is alles veel te veel versnipperd in EU.*
- *Alhoewel er uiteraard strubbelingen zijn met de euro vind ik het belangrijk dat we als unie een gezamenlijke munt hebben. Dat maakt onze positie internationaal sterker, gemakkelijker, en invloedrijk. Betalingsverkeer binnen de EU is door de munt ook fijner.*
- *Als Europa moeten we 1 markt zijn. Een gezamenlijke munt hoort daarbij.*
- *Fijn! Makkelijk. Duidelijk. Waarschijnlijk verbindend.*
- *Ik ben er aan gewend en het is gemakkelijk.*
- *Inmiddels gewend aan deze munteenheid.*

Nederlanders die ontevreden zijn over de euro geven vaak aan dat het leven duurder is geworden sinds invoering van de euro. Zij zeggen dat er te veel inflatie is geweest en vinden dat ten tijde van de invoering van de euro de omwisselkoers ongunstig was. Ook wordt gezegd dat de economieën binnen de eurozone te veel van elkaar verschillen en dat de sterkere economieën 'betalen voor de zwakkere'.

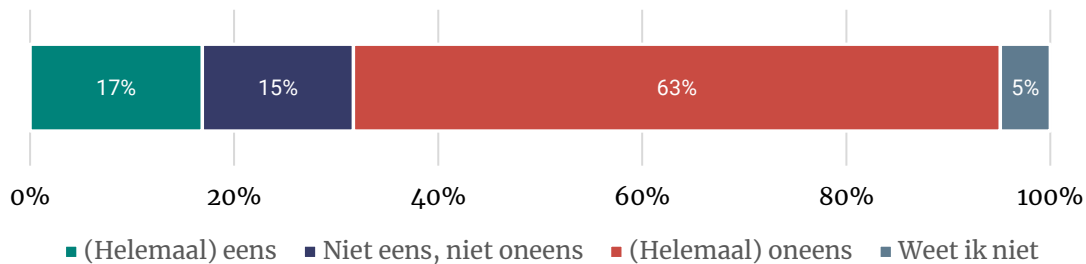
- *Doordat we de euro hebben gekregen, is alles duurder geworden. Alleen maar omdat iedereen in de EU dan dezelfde munteenheid hebben. Geef mij maar de oude guldens.*
- *Alles is daardoor veel duurder geworden en het is ook ten kosten gegaan van een stukje eigenheid.*
- *Er is veel te veel inflatie. De waarde van de euro wordt steeds minder daardoor wordt alles zo duur. Er is in het verleden te veel geld geprint.*
- *Allemaal inflatie om Spanje, Italië, Frankrijk en Griekenland te redden.*
- *Wij betalen voor de arme landen die hun zaken niet op orde hebben.*
- *Zuidelijke economieën hebben een remmend effect op de sterke noordelijke economieën vanwege de gemeenschappelijke munt.*
- *De euro heeft te veel steun nodig om stabiel te blijven. Er is te veel verschil tussen verschillende landen om de bandbreedte van de euro in 1 waarde vast te leggen.*
- *De belofte bij de invoering van de Euro was dat de prijzen niet zouden stijgen. Dat was een leugen. De Euro is an sich niet door en door slecht, maar heeft ons burgers véél geld gekost. Niet in de laatste plaats door de zwakke broeders in de EU die hun financiën niet op orde hebben.*
- *Blijf van mening dat de wisselkoers van gulden naar euro niet klopte; bedankt minister Zalm.*
- *Wel handig overal dezelfde munt, maar we zijn bedonderd met de invoering, in guldens was ons kapitaal meer waard.*

2.2 Brede steun voor behoud van de euro

Twee derde van de Nederlanders houdt liever vast aan de euro, dan terug te gaan naar de gulden. Circa één op de zes is wel voorstander van herinvoering van de gulden, een vergelijkbaar aandeel (15%) staat er neutraal tegenover.

Figuur 2.3: In hoeverre bent u het eens of oneens met deze stelling? 'Ik ben voor herinvoering van de gulden (in plaats van de euro)'

Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

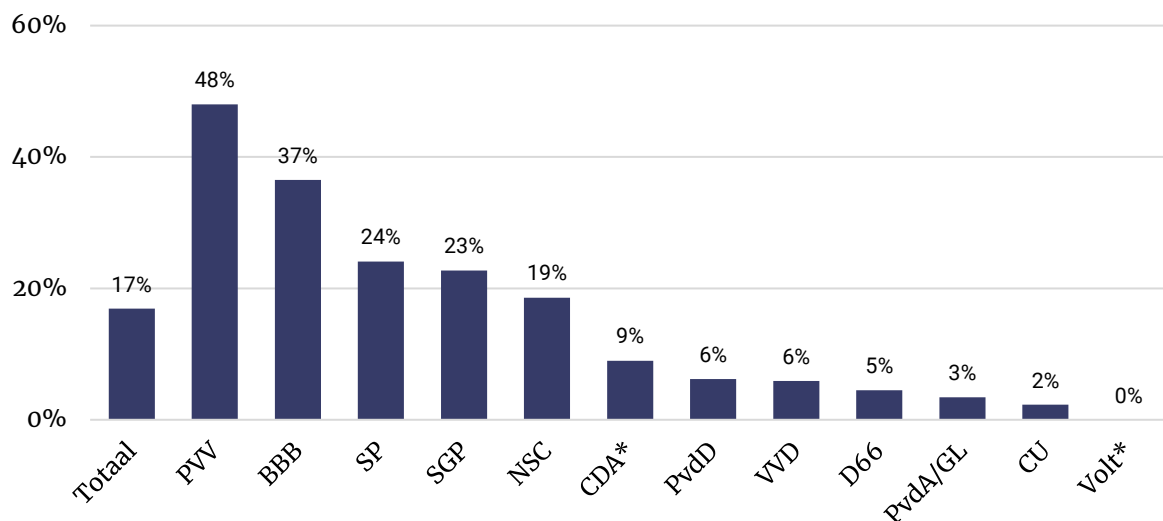

Nederlanders die ontevreden zijn met de euro willen veel vaker (69%) dan gemiddeld (17%) de gulden terug. Achttien procent van hen staat er neutraal tegenover, 9 procent wil de euro wel behouden. Onder tevreden burgers vinden bijna negen op tien (88%) dat de euro moet blijven.

Onder kiezers van geen enkele partij is een overtuigende meerderheid voor het herinvoeren van de gulden. Kiezers die nu PVV zouden stemmen zijn hier nog het vaakst voorstander van (48%), daarna volgen kiezers van de BBB (37%). Onder kiezers van CDA, PvdD, VVD, D66, PvdA/GL, CU en Volt staat minder dan één op tien achter herinvoering van de gulden.

Figuur 2.4: In hoeverre bent u het eens of oneens met deze stelling? 'Ik ben voor herinvoering van de gulden (in plaats van de euro)'

Naar huidige politieke voorkeur. Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

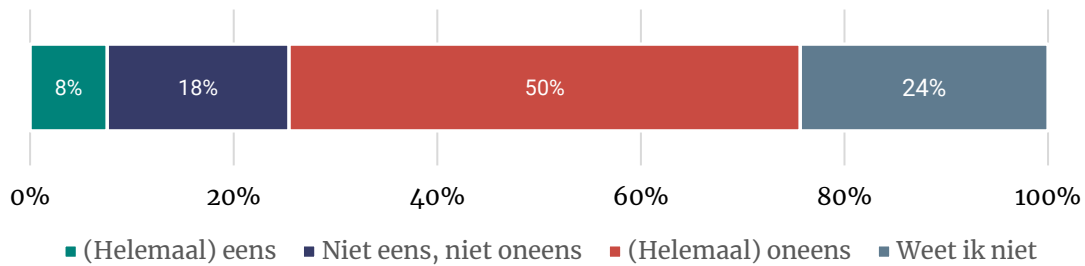
*Indicatief vanwege een laag aantal waarnemingen (n < 50).

2.3 Weinig steun voor digitale euro

Hoewel een ruime meerderheid graag vast wil houden aan de euro, bestaat voor een Europese digitale munt weinig enthousiasme. Momenteel wordt in de EU de invoering van de Central Bank Digital Currency – een digitale euro – onderzocht.³ De helft van de Nederlanders vindt niet dat deze digitale munt er naast contant en giraal geld moet komen. Slechts 8 procent is daar wel voorstander van. Een substantieel deel (24%) heeft hier geen mening over.

Figuur 2.5: 'De Europese Centrale Bank (ECB) moet een digitale munt (Central Bank Digital Currency - CBDC) invoeren naast contant en giraal geld'

Basis: gehele steekproef (n = 2.412).

³ Zie: https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/html/index.en.html

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de European Conservatives en Reformists (ECR). vond plaats van vrijdag 8 tot en met maandag 11 september 2023. In totaal werkten 2.412 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n = 2.306) is afkomstig het I&O Research Panel, 106 respondenten deden mee via PanelClix. De respondenten die via PanelClix deelnemen zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Respondenten werden er niet van op de hoogte gesteld dat het onderzoek in opdracht van ECR, de fractie van de Europese Conservatieven en Hervormers in het Europees Parlement, werd uitgevoerd.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n = 2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2021). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede. I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl